

Christianis tundere pectus, cum dicerent: *Dimitte nobis debita nostra*, exemplo, scilicet, illius publicani, qui non audebat oculos suos levare in cœlum, sed pectus suum percutiebat, dicens: *Deus, propitius esto mihi peccatori*. De quo videri possunt multa apud Durandum, lib. 1 de Ritib., c. 12, n. 5; et ita Corduba, lib. 1, quæst. 5, dub. 6, ubi inter actus ad propriam Dei adorationem designatos, ponit hunc percutiendi pectus. Et fortasse ex usu frequenti et communi ita est; tamen ex natura actus sine dubio indifferens etiam est. Nam solum est actus ostendens submissionem animi petentis veniam pro offensione aliqua, quæ submitto fieri potest etiam homini a nobis offenso ad postulandam etiam ab eo remissionem, quatenus ab eo fieri potest; posset ergo per illum actum etiam significari, si consuetudo id ferret. Præterquam quod illud magis assumitur in signum contriti cordis, juxta illud Augustini, Enar. 2 in Psal. 41: *Tussio pectoris, contritio cordis*. Sic ergo potius ad virtutem pœnitentiæ spectat, quam ad propriam adorationem, quatenus religionis actus est.

10. *Adoratio externa determinanda per actum internum.* — *Adoratio privata quæ.* — Igitur adoratio externa aut est privata, aut publica. Item aut fit signo non habente certam significationem ex impositione, aut fit signo jam imposito sufficienter ad aliquid determinate significandum. Quando ergo adoratio est privata, et fit signo de se communi, tunc ut fiat divina, et propria religionis, quantum ad ipsum operantem, per intentionem ejus determinanda est, quia non est aliud principium unde talem determinationem accipere possit, et quia actus externus, ut exercitus, ab interno, seu ab intentione accipit rationem suam. Item quia hæc externa opera non significant naturaliter talem vel talem excellentiam ejus cui exhibentur, sed ex institutione et ad placitum; ergo respectu ipsius operantis, et quoad privatam usum ejus, non potest commune signum aliunde habere talem significationem, seu animi expressionem, nisi ex voluntate et intentione ejus. Dicitur autem adoratio privata in rigore, omnis illa quam unusquisque exhibet pro se tantum, et in persona sua tanquam privatus cultor Dei. Hæc tamen ipsa privata adoratio potest fieri, vel occulte, vel publice. Quando fit occulte, ordinarie sola intentio bona, ex vera fide ac devotione profecta, sufficit ad determinationem faciendam: nam ex parte Dei nihil aliud re-

quiritur, nec ex parte aliorum hominum, quia supponitur actionem esse occultam. Et ita potest fieri quocumque tempore, loco, etc. Solum ex parte operantis attendendum erit, ut talis sit gestus, vel actio, aut usus externorum membrorum, ut ad reverentiam conciliandam, ac submissionem et devotionem internam excitandam sit accommodatus, et ut corporis etiam infirmitati ac defatigationi sit proportionatus, ita ut prudens mediocritas servetur.

11. *Quid servandum sit in hac adoratione, quando fit publice.* — Quando vero hæc ipsa adoratio privata publice fit, tunc aliorum ratio habenda est, et ideo tunc non satis est bona intentione operari, sed necesse est talibus signis uti, quæ alios non offendant, et cavere ne ex circumstantiis loci, temporis et personarum astantium possint actiones significare aliud, quam operans intendit, nimirum, aut adorationem illam non esse consentaneam Deo, vel non indicare in ipso adorante veram existimationem de excellentia ejus, aut significare propriam Dei adorationem tribui alteri, qui non est verus Deus, ut latius infra dicemus, de idololatria tractantes.

12. *Aliud signorum externorum genus.* — Quando denique adoratio fit signo jam imposito ad significandum peculiari modo divinam excellentiam, jam in ipso opere ablata est indifferencia, ideoque soli Deo potest per tale signum adoratio exhiberi. Hæc autem determinatio (secluso sacrificio, de quo nunc non agimus) vix invenietur in actionibus externis, quæ solum in aliquo usu vel inflexione membrorum corporis positæ sint: sed tantum in verbis, et consequenter in usu linguæ, quatenus illa profert; vel manus, quatenus illa scribit. Et hac ratione oportet laudare, seu adorare Deum, quando ore adoratur, vocibus vere significantibus excellentiam ejus. Neque hoc loco plura de hac adoratione privata dicam, quia de modo hujus privatæ adorationis nulla sunt orta positiva præcepta, quæ explicare necesse sit. Reliqua vero, quæ de hac adoratione desiderari possunt in dicto 1 tom. tertiæ partis tractata sunt; quæ vero spectant ad sacramentorum usum, in suis locis explicata sunt.

13. *Adoratio publica requirit externum signum.* — Atque hinc etiam constat, quid dicendum sit de adoratione Dei publica. Voco autem publicam, non omnem illam quæ coram aliis fit, sed illam quæ ita de se fit coram aliis, ut nomine omnium fiat, sicut fit ab Eccle-

CAPUT III.

AN OFFERRE DEO ALIQUA SACRIFICIA IN CULTUM EJUS, SIT LEGE NATURALI, DIVINA VEL ECCLESIASTICA PRÆCEPTUM.

1. *Oblatio, et sacrificium in quo differant.* — Hic breviter explicabo quæ Divus Thomas in hac materia, quæst. 85, 2. 2, attigit, solum quatenus necessaria videbuntur ad hujus materiæ complementum, et ad ea intelligenda, quæ postea de superstitione, idololatria, et aliis vitiis religioni contrariis; seu (quod perinde est) ad intelligenda præcepta negativa huic virtuti annexa, necessaria sunt. Quia vero sacrificium oblatio quædam est, ideo prius ratio nominum oblationis et sacrificii præmittenda est. Differunt enim illa duo tanquam genus et species: omne enim sacrificium oblatio est, non vero omnis oblatio est sacrificium, proprie et stricte tam de oblatione quam de sacrificio loquendo. Nomen enim oblationis latissime patet: nam potest esse oblatio interna et externa; prior proprie pertinet ad devotionem, qua homo se totum et sua offert in obsequium Dei; posterior vero fit per actiones sensibiles et externas. Rursum potest homo offerre seipsum Deo, non solum interius et affectu, sed etiam exterius, et cum reali effectu, quomodo se offert quis Deo per professionem religionis, vel per sacram ordinationem, imo et per baptismum, vel confirmationem aut pœnitentiam, et sic etiam martyr per martyrium vitam suam Deo offert. Et ita nonnulli, inter actus peculiariter designatos ad cultum Dei, ponunt martyrium, ut ex Augustino, 10 de Civit., cap. 4, notat Wald., tom. 3 de Sacrament., cap. 117, num. 4; Cordub., lib. 1, quæst. 5, dub. 6; Aragon., 2. 2, quæst. 84, art. 2, in fine. Verumtamen non agimus hic de his oblationibus; nam illæ secundum proprias rationes aut habent peculiare virtutes, ad quas pertineant, ut martyrium fortitudinem et charitatem; satisfactio, vel castigatio proprii corporis pœnitentiam; licet ad cultum et adorationem per religionem assumi possint, vel certe multa ex illis pertinent ad cultum sacramentorum. Solum illa de professione religionis habere potest in hac materia peculiarem considerationem, quam infra trademus, tractando de voto præsertim solemnium.

2. *Quid sit oblatio proprie.* — *Oblationis variae divisiones.* — Oblatio ergo proprie di-

sia per ministros et sacerdotes suos colentes Deum. Hoc enim genus adorationis necesse est fieri aliquo signo visibili, quia communitas hominum non potest in alio signorum genere coalescere et convenire, ut recte dixit contra Faustum Augustinus, lib. 19, cap. 11. Estque per se notum, quia interiora signa per se occulta sunt hominibus, qui non intuentur cor; adoratio autem, quæ nomine omnium fit, debet ex se nota esse omnibus; debet ergo fieri signo visibili. Oportet etiam ut habeat significationem auctoritate publica, et communi, alias etiam non posset nomine omnium fieri. Et consequenter oportet ut jam tale signum habeat ex impositione determinatam significationem, et quod illa sit accommodata veræ excellentiæ Dei, sive ille modus quoad alias circumstantias per naturalem prudentiam determinandus sit, sive per publicas leges sit præscriptus; utrumque enim conjungi potest, et utrumque servandum est, ut in sequentibus videbimus.

14. *Duo genera publicæ adorationis.* — Est autem observandum circa hanc adorationem publicam, seu communem, duobus tantum modis esse, et fuisse in usu inter homines. Unus est per actionem sacrificii, alius per orationem publicam, inter quos duos modos prior semper habitus est ut præcipuus et primarius, juxta illud Pauli ad Hebr. 5: *Omnis homo ex hominibus constituitur, in his quæ sunt ad Deum, ut offerat*; et cap. 8: *Omnis Pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur*. Huic autem muneri semper conjuncta fuit oratio, sive ad impetrandum, sive ad laudandum Deum, vel ei gratias agendum. Hæc enim duo actionum genera inventa sunt apta, et sufficientia ad Deum adorandum publico ritu et cultu; aliæ enim actiones vel ordinantur ad sanctificationem ipsorum fidelium proxime et immediate, ad cultum vero remote, ut est sacramentorum usus, vel sunt ad ornatum, et decentiam illarum actionum principalium. De publico ergo cultu Dei, qui oratione vel laude fit, infra ex professo disputaturi sumus; de illo vero, qui consistit in sacrificiis et oblationibus in citato 3 tom. tertiæ partis, fuse disputatum est. Hic ergo supponendo breviter ea quæ ibi dicta sunt, solum addemus ea quæ ad præcepta ecclesiastica potissimum spectant, et ad convenientem usum dictarum actionum ordinantur, et ibi in hunc locum remissa sunt.

citur actio exterior, per quam aliquid ex nostris sensibilibus bonis Deo offerimus in recognitionem dominii, et excellentiæ ejus, et servitutis nostræ ad ipsum, vel in quemcumque cultum religiosum Dei. Hæc vero oblatio ulterius dividi potest, nam quædam offeruntur Deo ipsi immediate, tanquam illi cui directe donantur, etiamsi postea cedant in aliquem hominum usum, ut sunt multa ex his quæ in Ecclesia, vel in altari offeruntur; alia offeruntur Deo tanquam ei propter quem donantur; proxime vero et directe donantur ministris ejus, ut fit in decimarum solutione; sed illæ communiter non censentur proprie oblationes; et ita D. Thomas, 2. 2, quæst. 85, art. 3 ad 3, dixit decimas non esse oblationes. Nunc ergo de oblatione in hac stricta significatione tractamus; et adhuc sic accepta tandem subdividitur in oblationem simplicem, seu puram, et in sacrificium, quæ est oblatio cum aliqua consecratione vel mutatione rei oblata, ita ut ipsa consecratio vel mutatio fiat in peculiarem Dei venerationem. Et ita distinxit divus Thomas supra oblationem a sacrificio, eamque distinctionem late declaravimus, et ex Patribus confirmavimus in tom. 3 tertiæ partis, disput. 73, sect. 5. In hoc ergo capite de solo sacrificio tractamus; in sequentibus de oblationibus dicemus.

3. *Sacrificium externum est quasi de jure gentium.* — Dico ergo primo: colere Deum per visibile sacrificium, et externam oblationem, licet non sit in rigore præscriptum sola lege naturæ, est adeo consentaneum illi, ut semper fuerit quasi de jure gentium, quod quodammodo naturale dicitur. Hanc etiam assertionem attingi citato loco, et juxta illam interpretor D. Thomam, dict. quæst. 85, art. 1, dicentem sacrificium esse de lege naturæ, quod de oblatione etiam dicit, quæst. 86, art. 4. Prima ergo pars sequitur aperte ex præcedentibus, quia, licet cultus per externas oblationes vel sacrificia generalis sit, et hac ratione videatur esse posse naturalis, nihilominus comparatus ad cultum externum in communi, jam addit determinationem aliquam; nam multi sunt cultus externi, qui non sunt sacrificia nec oblationes externarum rerum, ut sunt genuflexio, tunsio pectoris, laudatio vocalis, et similes. Possent ergo homines esse contenti similibus actionibus ad Deum adorandum, sine aliis oblationibus; neque hoc haberet intrinsecam deformitatem ex vi legis naturæ, ut per se constat, quia ex nullo principio ostendi potest intrinseca mali-

tia in limitatione talium signorum, cum negatione (ut sic dicam) aliorum. Ergo ex solis principiis naturæ non ostenditur necessarium præceptum talium oblationum.

4. *Probatur conclusio.* — Altera nihilominus pars probatur ex ipso usu, qui satis ostendit inclinationem hominis naturalem; nam imprimis ex Scriptura habemus, statim a principio mundi, Abel et Cain obtulisse Deo de bonis suis, quos naturali lege ductos fecisse testatur Chrysostomus, homilia 18 in Genes., et Cassian., collat. 8, cap. 23, et oblationes illas sacrificium fuisse sentiunt, estque communis expositio in illum locum. Et licet de Adam simile quid non legatur, verisimillimum est filios, a patris doctrina et exemplo id didicisse. Nec oportuit Scripturam omnia narrare, ut dixit D. Thomas, dicto art. 1, ad 5, ubi etiam congruentiam addit, cur neque de Adam, neque de Isaac id in Scriptura referatur, quæ ibi videri potest. De aliis vero patriarchis, ante legem scriptam frequenter refertur, de Noe, Abraham, Jacob, Melchisedech. Nec solum de fidelium oblationibus et sacrificiis, sed etiam de gentium sacerdotibus, et sacrificiis quæ diis suis et idolis faciebant, Scriptura loquitur, et præcipue Genes. 47 fit mentio sacerdotum Ægypti, et singularis immunitatis eorum. Aristoteles etiam, lib. 7 Polit., cap. 8, inter alia ad perfectam rempublicam necessaria, *primum*, id est, præcipuum esse dicit, *circa rem divinam cultum, quem vocant sacrificium.* Unde in fine concludit, inter alios artifices vel magistratus necessarios, esse *sacerdotes*, de quibus etiam dixerat lib. 6, cap. ult., quosdam vocari sacerdotes, alios ædituos, qui templorum curam habent, et earum rerum quæ ad divinum cultum pertinent; alios autem vocari sacrificulos, alios reges sacrorum, alios pontifices maximos; et lib. 8 Ethic., cap. 9, sacrificia dicit esse antiqua. In Romana etiam republica et aliis, hunc morem fuisse constat; satis ergo hinc ostenditur quam sit naturalis hic cultus. Non defuerunt tamen philosophi, qui dixerint hunc ritum visibilium sacrificiorum solum propter continendum vulgus permitti, non vero quia ad Dei cultum conferant, ut de Seneca refert Augustinus, lib. 6 de Civit., cap. 10; sed hi ex dictis in cap. præced. satis confutantur.

5. *Hunc modum colendi Deum esse honestum.* — Quod ergo hic modus colendi Deum, si alias in verum Deum referatur, et debitis circumstantiis fiat, honestus sit ex vi legis

naturæ, manifestum est ex usu omnium piorum, et vera fide colentium Deum; item quia in tali actu est aptitudo, et congruentia ut ad divinum cultum ordinetur, et alioquin nulla deordinatio vel prava circumstantia per se illi conjuncta est. Quæ omnia in dicto loco late deduxi, et patet breviter, quia dum res aliqua Deo offertur, gratitudo animi erga illum ostenditur, et ipse tanquam honorum omnium auctor recognoscitur. Neque enim hæc dona illi offeruntur, quia eis indigeat, vel quia illi sint utilia, sed *offerentium utilitati prospicitur* (ait Philo, lib. de Sacerdotum honoribus, in principio); *dum enim assuescunt semper alimenti partem Deo decidere, nunquam in ejus oblivionem veniunt, quare nihil in vita potest contingere felicius homini.* Deinde cum huic oblationi adjungitur aliqua cæremonia sacra, qua res oblata mactatur, vel aliquo modo conficitur, vel consumitur, additur expressa quædam significatio dominii supremi Dei, a quo omnium aliarum rerum vita et esse pendet, et interdum etiam ex divina institutione ad aliquid aliud mystice significandum accomodatur, quod totum sanctum et religiosum est.

6. *Conformitas inter hunc cultum et hominis naturam.* — Et hinc orta est conformitas et consonantia inter hunc cultum et naturam hominis, quæ sensibilis simul ac rationalis est, ut Damasc., orat. 3 de Imag., et lib. 4 de Fide, cap. 13, adnotavit. Nam quia homo per sensibilia intelligit, per usus etiam signorum sensibilibus explicat mentem suam, et memoriam renovat, et affectum suum movet. Quod jucundius, et cum majori attentione et quasi admiratione facit, quando non tantum verbis, sed etiam factis, nec tantum usu membrorum corporis, sed etiam aliis actionibus, et rebus ipsis, seu bonis suis externis animum suum ostendit. Ita ergo in exhibenda reverentia, præsertim Deo, his omnibus signis utitur, estque hoc illi valde connaturale, et propensione naturali consentaneum. Hic vero statim occurrebat declarandum, quæ circumstantiæ necessariæ sint ut sacrificium honeste offeratur; sed hoc in 3 tom. late tractatum est. Et summa est, primo ex parte materiæ servandum esse, ut res Deo digna illi offeratur; secundo, ut vero Deo offeratur; tertio, ut juxta legitimam institutionem; quarto, ut a debito ministro. Omnia vero pendent maxime ex institutione: qualis vero esse possit, an humana, vel tantum divina, dicto loco late disserui.

7. *Difficultas proponitur.* — Tandem, ut explicemus amplius ultimam partem assertionis, interrogare possumus quid sibi voluerit divus Thomas, constituendo in hoc discrimen aliquod, inter sacrificium et simplicem oblationem, ut ex ipso licet colligere, in 2. 2, quæst. 85, artic. 1, et quæst. 86, art. 1. Nam in priori simpliciter asserit sacrificium esse de lege naturæ; in posteriori vero ait, *hujusmodi oblationes de sui ratione habere, ut voluntarie offerantur, secundum illud Exod. 23: Ab homine qui offert ultroneus, accipietis eas.* Videtur enim difficile explicata, in quo hæc differentia posita sit; nam si loquamur proprie et in rigore de lege naturali, prout dicit præceptum obligans ex solo discursu rationis naturalis, non magis sacrificium quam oblatio simplex est de lege naturæ, ut ostensum est; si vero loquamur latius de lege naturæ, prout dicit solum moralem quemdam usum de se honestum, ac religiosum, et consentaneum naturæ hominis, non minus simplex oblatio est de jure naturæ, quam sacrificium; imo simplex oblatio videtur de se magis connaturalis, quia sine speciali impositione aut institutione, statim ipsa dicante natura, oblatio munerum et fructuum a Deo receptorum repræsentatur ut apta ad ipsius dominatum et beneficentiam recognoscendam, ac protestandam. Respondeo breviter, quod ad legem pure naturalem attinet, nullam in hoc inveniri differentiam inter oblationem simplicem et sacrificium, ut ratio facta convincit, nec divus Thomas talem differentiam constituere intendit. Quin potius, cum in artic. 1 dictæ quæst. 85, dicit sacrificium esse de lege naturæ, late videtur loqui de omni oblatione alicujus rei facta Deo in recognitionem dominii ejus; hoc enim tantum probat ejus ratio; unde postea, in artic. 3, ad 3, distinctionem constituit inter oblationem et sacrificium; sentit ergo doctrinam priorem utrique esse communem. Postea vero, in quæst. 86, artic. 1, potius explicat quibus modis nunc contingat interventu humanæ voluntatis oblationem cadere sub obligationem.

8. *Sacrificium est actio magis sacra, quam oblatio.* — Ex illo tamen loco videtur colligi quædam differentia, quia sacrificium semper habitum est ut actio magis sacra et publica, quam simplex oblatio, et ideo regulariter de ritu sacrificandi in unaquaque republica semper fuerunt instituta jura, et præcepta specialia, tam spectantia ad modum et ritum sacrificii, quam præcipientia usum et exercitium

eorum. Sicut in lege veteri factum esse scimus, et in nova conspiciamus, et verisimile est idem fuisse in lege naturæ, tam inter cultores veri Dei, quam inter gentiles suo modo; quamvis enim non omnes etiam fideles eodem modo sacrificarent, ut in sacrificio Melchisedech, et sacrificiis Noe, vel Abrahæ notari potest, tamen in unaquaque congregatione credibile est fuisse solemnem sacrificandi ritum, neque fuisse unicuique licitum vel permissum suo arbitrio, et auctoritate ad libitum sacrificare, ut in dicta disputat. 73 latius tractavi. At vero usus simplicium oblationum videtur fuisse semper magis liber et voluntarius, et ideo D. Thomas illis oblationibus specialiter tribuit, quod ex sua natura spontaneæ sint, non solum purum jus naturæ considerando, sed etiam spectando ad communem usum, et quasi jus gentium. Et ideo licet utraque oblatio simplex et sacrificium, suo modo sit de jure naturæ, quantum ad honestatem, et congruitatem ad divinum cultum, tamen sacrificium specialius videtur fuisse semper in præcepto, quasi ex communi consensu omnium nationum; usus vero oblationum, et modus earum minorem determinationem semper habuit, et uniuscujusque arbitrio relictus est. Ex his ergo satis tota hæc conclusio declarata, et probata est.

9. *Sacrificium in nova lege est de jure divino.*—Dico secundo: cultus Dei per verum sacrificium in lege nova præceptum est jure divino, a Christo ipso institutum. Hæc assertio est de fide, ex verbis Christi Domini, Matth. 6: *Hoc facite in meam commemorationem*; addita sententia Concilii Trident., sess. 22, cap. 1, dicentis *Christum, illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepisse, uti semper catholica Ecclesia intellexit et docuit*; et can. 2, ita definit: *Si quis dixerit illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi alique sacerdotes offerrent corpus et sanguinem suum, anathema sit.* Ratio vero hujus præcepti est, quia Ecclesia Christi est visibilis congregatio sub una fide et uno capite ad verum Dei cultum instituta, et ideo habere debuit a suo institutore visibile sacrificium, quo maxime Deum colere teneretur. Ergo Christus, qui est auctor Ecclesiæ, ritum etiam sacrificandi in ea instituit et præcepit. De hac autem veritate late disputatum est in 3 tom. tertiæ partis, disp. 73, sect. 1, et secunda declaratum est

quomodo sacrificium hoc in mysterio Eucharistiæ conficiendo celebretur et offeratur; et in toto discursu illius, et sequentium disputationum, declaratum est in quo consistat essentia illius sacrificii, et quas causas et effectus habeat. Et specialiter in disput. 80 declaratum est præceptum hujus sacrificii, quatenus ad ministros illius pertinet, et in disput. 88, quatenus ad alios fideles spectare potest.

10. — *Præceptum sacrificii datum esse Ecclesiæ.*— Unde hic solum advertere necesse est præceptum hoc, quatenus divinum est, per se primo datum esse ipsi Ecclesiæ, relinquendo pastoribus Ecclesiæ determinationem ejus, tam quoad tempus, seu frequentiam, quam quoad modum observandi tale præceptum, personis accommodatum; aliter enim per sacerdotes, ut tales sunt, offerri potest et debet, aliter per alios fideles inferioris status, quibus propterea præcipitur ut certis quibusdam diebus huic sacrificio assistant, et suo modo per sacerdotem offerant; ipsis vero sacerdotibus injungitur ut immediate offerant: nam ad hoc sunt ordinati ministri, nec præceptum datum universæ Ecclesiæ potest aliter impleri, nisi per sacerdotes offerendo. Et ita de obligatione hujus præcepti, et quando ac quomodo a singulis implendum sit, nihil hic occurrit addendum. Cur autem non liceat in hac Ecclesia uti alio sacrificio, et quomodo in Christi institutione hæc prohibitio contenta sit, in disput. 74, sect. 4, explicatum est.

CAPUT IV.

DE RITU SIMPLICIUM OBLATIONUM, PRÆSERTIM IN LEGE GRATIÆ.

1. Principio statuendum est, hunc oblationum ritum de se non esse malum, sed legi naturali consentaneum; quoniam divinus cultus et adoratio non tantum sacrificiis, sed etiam aliis oblationibus exerceri potest. Hæc assertio de fide certa est: nam ex Scriptura colligitur satis aperte; quia in lege veteri, tam oblationum quam sacrificiorum usus fuit approbatus et præceptus. Nam Exod. vigesimo tertio generaliter dicitur: *Non apparebis in conspectu meo vacuus*, et ibi præcipitur oblatio primitiarum: item capituli vigesimi quinti principio, et capite 35, et Levit. 23, præcipitur oblatio de manipulis novarum spicarum, etc., et de panibus propositionis, qui

Deo per sacerdotes offerebantur; Levit. vigesimo primo et vigesimo quarto, Exod. vigesimo quinto, Deut. 18, sacrificia et oblationes distincte numerantur. Item, multi putant oblationem Cain de fructibus terræ non fuisse sacrificium, sed simplicem oblationem, quæ non ideo displicuit Deo, sed quia non debita devotione offerebat. Imo et de oblatione Abel eodem modo loquitur Concilium Matiscon. II, canon. 4, et in Canone Missæ solum vocatur *munerum oblatio*. Præterea etiam oblatio decimarum, quam vovit Jacob, videtur fuisse per modum simplicis oblationis propriæ, quia tunc non erant ministri, pro quibus decimæ redderentur; ipse enim Jacob, tanquam primogeniti jure utens, sacerdos erat, et aliis ministris non indigebat, sed immediate videtur illa obtulisse. Denique quod Paulus ait de Pontifice, assumi, *ut offerat dona et sacrificia*, multi per dona, simplices oblationes intelligunt; illæ ergo non solum ex institutione legis veteris, sed ex dictamine rationis naturalis, præsertim fide illuminatæ, in verum Dei cultum assumi possunt. Et ratio est clara, quia in illa actione est proportio ad significandum animum subjectum et gratum Deo, recteque de illius excellentia et providentia sentientem, et aliunde nihil est in tali actione, per se loquendo, quod a recta ratione exorbitet, ut ex principiis positae de externo Dei cultu notum esse potest, et per se est satis evidens.

2. *Probatur assertio.*— Ex his ergo ulterius dicendum est, usum oblationum etiam in lege gratiæ esse licitum et sanctum. Probat, quia in Ecclesia usus simplicium oblationum ultra sacram Missæ oblationem antiquissimus est. De hoc etiam videtur loqui Hieronymus, epistol. 2 ad Nepotianum, cum ait, *si altari serviens, altaris oblatione sustentor*. Nam de oblatione sacrificii Eucharistiæ non possunt ministri altaris sustentari; supponit ergo cum illo sacrificio conjungi solitas alias oblationes, quæ in usum ministrorum cedere possent. Unde Paulus, accommodans ad ministros novi Testamenti illud: *Qui altari deserviunt, cum altari participant*, etiam supponit futuras fuisse similes oblationes in altari novi Testamenti. Sed hæc loca possent in rigore exponi de solutione decimarum, vel etiam primitiarum, quæ altaris vocari possunt, quia propter altare fiunt, etiamsi in altari non fiant. Clarius ergo ostenditur conclusio ex antiquissima consuetudine Ecclesiæ offerendi in altari, vel in Ecclesia in tempore

Missæ, ordinarie panem, vinum, interdum vero etiam oleum ceramque. Sic legitur in can. octavo sextæ Synod.: *Concurrendum est Dominico die cum oblationibus ad Missarum solemnia*; et in canone 28 Trullano declaratur, quomodo possint fructus aliqui offerri, ut, verbi gratia, uvæ, non ut distribuantur cum Eucharistia, sed ut benedicantur, etc. At in can. 57 dicitur, non oportere offerre ad altare lac et mel. Sed fortasse illa prohibitio specialis facta est ad vitandam aliquam superstitionem, quæ illa occasione introducebatur; ibi autem significatur aliarum rerum oblationes licitas esse. Unde in canone 69, permittitur imperatori intra sacrarium ingredi, *quando voluerit Creatori dona offerre*. Præterea, in concilio Matiscon. II, cap. 4, præceptum videtur imponi de ferendis oblationibus panis et vini ad Ecclesiam, omnibus dominicis diebus: *Decernimus (ait) ut omnibus dominicis diebus, altaris oblatio ab omnibus viris et mulieribus offeratur, tam panis quam vini*. Et infra concludit, ut anathemate percillantur qui fuerint inobedientes. Referturque in tom. 1 Conciliorum, inter decreta Fabiani Papæ, similis constitutio ex eod. decretorum sexdecim librorum, libro 5, cap. 7, eisdem fere verbis. De quo præcepto capite sequenti dicitur.

3. *Antiqua consuetudo panem et vinum offerendi.*— *Panis benedicti usus.*— Videtur autem consuetudo hæc offerendi panem et vinum, introducta esse in ordine ad Missæ sacrificium; primo, propter ejus participationem, quia ex illis materiis conficitur et distribuitur. Unde Cyprianus, in libr. de Oper. et eleemosyn., circa medium, reprehendit divitem feminam, *quæ ad Dominum (utique templum et sacrificium) sine sacrificio (id est materia sacrificii) venit, et partem de sacrificio quod pauper obtulit, sumit*. Sic etiam Augustinus, serm. 215: *Oblationes (ait) quæ in altari consecrantur, offerte: erubescere debet homo idoneus (id est, potens, vel dives) si de aliena oblatione communicaverit*. Et quia hæc oblatio panis et vini ad Eucharistiam ordinabatur, ideo in Concilio Laodicen., cap. 49, ordinabatur ut oblationes per Quadragesimam non fierent, nisi in sabbatho, vel Dominica, quia juxta veterem Orientis consuetudinem, solum illis diebus consecrari poterat et communicari, ut constat ex can. 52 Trullano. Deinde videtur consuetudo habuisse occasionem ex alio usu panis benedicti, qui in Ecclesia introduci cœpit, quando quoti-